

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het kader voor de uitvoering van het risicomanagement en de bepaling van het weerstandsvermogen worden gevormd door de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen die dit jaar is geactualiseerd en op 6 december 2018 wordt vastgesteld. Deze paragraaf geeft aan op welke wijze het risicomanagement wordt uitgevoerd, welke risico's zijn geïdentificeerd en of ons weerstandsvermogen toereikend is.

Risicomanagement

Risicomanagement is een systematisch en regelmatig terugkerend proces om risico's te identificeren, te analyseren en te beoordelen en op basis daarvan maatregelen te nemen en te evalueren. Daarbij ligt het accent op de financiële risico's, personele en organisatorische risico's, grondexploitatie risico's, risico's van deelnemingen en verbonden partijen. De genoemde nota beoogt het risicomanagement meer op een systematische manier uit te voeren met een breed bereik. Daarbij gaat het ook om juridische risico's, maatschappelijke risico's, politieke risico's (imago), technische risico's en risico's in het sociaal domein. Risicomanagement beschouwen we hierbij niet als een doel op zich. Omdat we meer inzicht hebben in de risico's kunnen we ons weerstandsvermogen beter bepalen. Het weerstandsvermogen speelt een belangrijke rol bij de bepaling van ons financieel perspectief.

Om ook in de toekomst een financieel gezonde gemeente te blijven gaan we verstandig en verantwoord om met risico's. Risico's zijn onlosmakelijk verbonden met de uitvoering van bedrijfsprocessen en kunnen nooit helemaal worden uitgesloten. We willen ons bewust zijn van de risico's die we lopen en van de beheersingsmaatregelen die we kunnen nemen. Bij de beheersing van de risico's hanteren wij als beleidslijn dat er sprake moet zijn van een evenwicht tussen praktische uitvoerbaarheid en effectiviteit en kosten (efficiency) van een maatregel. Wij streven na om geen onnodige risico's te lopen en, mits financieel verantwoord, risico's af te dekken door verzekeringen. Wij hebben verzekeringen afgesloten voor aansprakelijkstelling door derden, schade aan opstallen en tegen fraude. Risico's die niet worden afgedekt door een verzekering of een voorziening moeten kunnen worden opgevangen door de beschikbare weerstandscapaciteit. De definitie van een risico luidt als volgt: De kans op het optreden van een gebeurtenis die zowel negatieve als positieve gevolgen voor de gemeente kan hebben, waarvan de omvang thans onbekend is, maar substantieel kan zijn. Voor het opnemen van een risico hanteren we een ondergrens van € 100.000.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit het verschil tussen:

De beschikbare weerstandscapaciteit; de middelen waarover de gemeente kan beschikken om onverwachte en substantiële kosten te dekken, en:

De financieel gekwantificeerde risico's; het totaal van de financieel gekwantificeerde risico's die de gemeente loopt ondanks de beheersmaatregelen.

De verhouding wordt uitgedrukt in een ratio. Voor de waardering daarvan gebruiken we de hieronder gepresenteerde waarderingstabel die opgenomen is in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen.

Ratio benodigde weerstandscapaciteit

Ratio	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
1,0 tot 1,4	Voldoende
0,8 tot 1,0	Matig
0,6 tot 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

In het bestaan van Neder-Betuwe ontwikkelt de ratio zich positief. Ca. 10 jaar geleden was de ratio nog 0,6 en waren we art. 12 gemeente. Daarna is een stijgende lijn ingezet en komen we in deze begroting uit op een ratio van 1,9 met ingang van 1 januari 2019 aflopend naar 1,7 aan het eind van de planperiode, eind 2022. Deze ratio wordt hierna onderbouwd. De verlaging van de ratio houdt vooral verband met de extra onttrekkingen uit de algemene reserve voor de dekking van incidentele uitgaven. Uitgangspunt voor deze raadsperiode op basis van het coalitieakkoord is een ratio van minimaal 1.0.

Kengetallen

In deze risicoparagraaf zijn verder een aantal financiële kengetallen opgenomen die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente. Deze kengetallen zijn met ingang van de jaarstukken 2015 opgenomen op grond van een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Aan het eind van deze paragraaf zijn deze vermeld met een toelichting op de betekenis en de berekening ervan. De uitkomst duidt op een groei naar een gezonde financiële positie.

Actueel overzicht van de berekening van de weerstandscapaciteit, de financiële risico's, het weerstandsvermogen en de weerstandsratio.

Berekening van de weerstandscapaciteit, de financiële risico's, het weerstandsvermogen en het weerstandsratio						
Weerstandscapaciteit	Stand per 31-12-2017	Stand per 31-12-2018	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021	Stand per 31-12-2022
Reserves:						
Algemene reserve	-12.620.000	-11.539.000	-8.931.850	-8.886.850	-8.886.850	-8.886.850
Reserve precariobelasting	-4.250.000	-6.464.000	-7.812.000	-9.160.000	-10.508.000	-10.508.000
Subtotaal – Reserves	-16.870.000	-18.003.000	-16.743.850	-18.046.850	-19.394.850	-19.394.850
Heffingen:						
OZB x)	0	0	0	0	0	0
Leges en andere heffingen x)	0	0	0	0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien:						
Onvoorzien algemeen	0	-186.000	-186.000	-186.000	-186.000	-186.000
Saldo onvoorzien	0	-186.000	-186.000	-186.000	-186.000	-186.000
Jaarrekeningresultaat:						
storting/onttrekking jaarrekeningresultaat T-1 (- is storting + is onttrekking)	-1.500.000	-42.000	-238.000	-224.000	-346.000	-614.000
Verwacht cumulerend effect voorgaande jaren	0	-1.500.000	-1.542.000	-1.780.000	-2.004.000	-2.350.000
Saldo jaarrekeningresultaat	-1.500.000	-1.542.000	-1.780.000	-2.004.000	-2.350.000	-2.964.000
Totaal beschikbaar weerstandscapaciteit	-18.370.000	-19.731.000	-18.709.850	-20.236.850	-21.930.850	-22.544.850
Financiële risico's	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal risico's	8.280.000	10.272.600	10.999.306	12.212.506	13.425.706	13.425.706
Totaal beschikbaar weerstandscapaciteit	-18.370.000	-19.731.000	-18.709.850	-20.236.850	-21.930.850	-22.544.850
Saldo weerstandsvermogen (weerstandscapaciteit minus risico's)	-10.090.000	-9.458.400	-7.710.544	-8.024.344	-8.505.144	-9.119.144
Weerstandsratio	2,2	1,9	1,7	1,7	1,6	1,7
	Uitstekend	Ruim	Ruim	Ruim	Ruim	Ruim
		Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende	Voldoende
Toelichting mutaties in reserves t.b.v. weerstandscapaciteit:	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene reserve eenmalige onttrekking i.v.m. doorgeschoven werken 2017	0	471.000	0	0	0	0
Algemene reserve onttrekking capaciteitsbehoefte team Financien	0	115.000	0	0	0	0
Algemene reserve onttrekking Winkelconcentratie Kesteren	0	255.000	0	0	0	0
Algemene reserve onttrekking incidentele uitgaven begroting 2018 mjr 2019-2021	0	70.000	0	0	0	0
Algemene reserve onttrekking Polsestraat	0	170.000	0	0	0	0
Algemene reserve onttrekking incidentele uitgaven kadernota 2019	0	0	2.607.150	45.000	0	0
Reserve precariobelasting eenmalige onttrekking ter dekking incidentele lasten 2018	0	38.000	0	0	0	0
Reserve precariobelasting toevoeging jaarlijkse opbrengst (Gas)	0	-444.000	-444.000	-444.000	-444.000	0
Reserve precariobelasting toevoeging jaarlijkse opbrengst (Electra)	0	-1.808.000	-904.000	-904.000	-904.000	0
Totaal mutaties	0	-1.133.000	1.259.150	-1.303.000	-1.348.000	0

Overzicht van risico's gelijk of groter dan € 100.000

Overzicht van risico's gelijk of groter dan € 100.000	Begroting 2018	Jaarstukken 2017	Begroting 2019	Verschl B2019-J2017	Risicoscore
Grondexploitaties:					
1. Algemene risico's grondexploitaties	416.000	597.000	597.000	0	Hoog
2. Specifieke risico's grondexploitaties	1.385.000	745.000	745.000	0	Hoog
Verbonden partijen:					
3. Risico's verbonden partijen	4.935.000	1.235.000	1.121.506	-113.494	Hoog
Openelnde regelingen:					
4. Uitvoering 3 Decentralisaties	525.000	525.000	0	-525.000	Hoog
Overige risico's:					
5. Personeel en Organisatie (bedrijfsvoering)	966.000	907.000	920.000	13.000	Hoog
6. Bodemsanering overdracht woonwagencentra	200.000	0	0	0	Hoog
7. Ontwikkelingen gemeentefonds	191.000	186.000	300.000	114.000	Hoog
8. Precariobelasting kabels en leidingen	443.000	3.825.000	7.030.800	3.205.800	Hoog
9. Crisisbeheersing en rampenbestrijding	0	100.000	100.000	0	
10. Renteontwikkeling	0	100.000	100.000	0	
11. Overige risico's < € 100.000	253.000	60.000	85.000	25.000	Midden
Totaal risico's	9.314.000	8.280.000	10.999.306	2.719.306	

Toelichting:

Grondexploitaties

1. Algemene risico's grondexploitaties

Grondexploitaties kennen algemene en specifieke risico's. De algemene risico's bestaan onder andere uit rentestijgingen, stijging van het inflatiecijfer, aanbestedingsrisico's, marktontwikkelingen en vertragingen in de planvorming of in de gronduitgifte. Voor de dekking van algemene, niet gespecificeerde risico's die met de huidige exploitaties gelopen worden is een risico inschatting opgenomen van € 597.000. Deze inschatting is gebaseerd op 10% van de stand van de boekwaarden per 31 december 2017 van de in exploitatie genomen gronden (BIE grexen, BIE initiatieven) en het risico van overige projecten. Voor een verdere specificatie van de boekwaarden verwijzen wij u naar het overzicht "actuele prognose van de verwachte resultaten diverse grondcomplexen" zoals opgenomen is in paragraaf 6 "Grondbeleid". De verwachte winsten uit de grondexploitaties zijn voorzichtigheidshave niet meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen. Voor 2018 is de verwachte winst geraamd op € 1.352.000.

2. Specifieke risico's grondexploitaties

De hier genoemde risico's sluiten aan op de informatie in paragraaf 6. Grondbeleid

- ◆ Project Herenland te Opheusden € 435.000
- ◆ Agro Business Centre € 310.000

In 2014 is besloten tot de realisatie van het Agro Business Centre. De voorinvestering voor de ontwikkeling van het gebied (plankosten, ontsluiting, riolering, rente) ad € 3.100.000 wordt uiteindelijk op de grondeigenaren die het gebied tot ontwikkeling brengen verhaald. Er is een risico dat de kosten hoger uitvallen dan verwacht. Daarnaast is er een risico dat niet het volledige gebied tot ontwikkeling komt, waardoor er geen volledig kostenverhaal plaatsvindt. Gelet op de positieve voortgang van het project zoals ook geschetst in het raadsvoorstel Realisatie Laanboomhuis ABC Opheusden d.d. 8 maart 2018 is de risico-inschatting verlaagd van 30% naar 10% (€ 310.000).

Verbonden partijen

Overzicht Risico Inschatting Verbonden partijen				
Nr:	Naam partij		Bijdrage 2019	Risicoinschatting
1	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	GR	1.550.972	89.865
2	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)	GR	1.249.895	43.776
3	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland	GR	191.505	0
4	AVRI	GR	0	167.865
5	Omgevingsdienst Rivierenland	GR	1.482.286	0
6	Regionaal archief Rivierenland	GR	240.991	0
7	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal	GR	0	0
8	Werkzaam Rivierenland	GR	137.000	0
9	Industrieschap Medel	GR	0	0
10	Casterhoven	PPS	0	820.000
11	Waterbedrijf Vitens N.V.	Venn	0	0
12	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Venn	0	0
	Totaal		4.852.649	1.121.506

3. Risico's verbonden partijen

De gemeente heeft te maken met verbonden partijen zoals de gemeenschappelijke regelingen waaraan wij deelnemen. Daarnaast zijn er externe partijen, waarbij de gemeente via het aandelenbezit risico's kan lopen. Bij laatstgenoemde partijen gaat het om fluctuaties in de waarde van de aandelen of het dividend. Bij risico's van een verbonden partij gaat het in hoofdzaak om financiële en bestuurlijke risico's die mede verband houden met de structuur, organisatie en bedrijfsvoering van een verbonden partij. Het risico is per verbonden partij bepaald met inachtneming van het beleid dat de gemeenschappelijke regeling zelf voert op het gebied van weerstandsvermogen en risicomanagement. De gemeenschappelijke regeling behoort zelf risicomanagement gestalte te geven en de eigen risico's voldoende af te dekken. Als dat niet het geval is dan dienen de gemeenten het niet afgedekte deel te compenseren. De uitkomst is in de paragraaf verbonden partijen per gemeenschappelijke regeling vermeld. Uit de tabel blijkt dat bij een drietal gemeenschappelijke regelingen het nodig is dat de gemeente een deel van de risico's afdekt. Via de zienswijzen die worden ingediend op de begrotingen en jaarverslagen worden de betreffende gemeenschappelijke regelingen dringend verzocht de weerstandscapaciteit op voldoende hoogte te brengen. De risico's m.b.t. Industrieschap Medel en Casterhoven worden hierna afzonderlijk toegelicht.

Industrieschap Medel

Voor het totale project Medel hebben wij in deze begroting geen risico opgenomen. Uit de actuele door het industrieschap Medel opgetelde risicoanalyse blijkt dat het (geprognostiseerde) positieve resultaat uit de grondexploitatie tot op heden groter is dan de benodigde risicoreservering.

Casterhoven

Begin 2018 is de grondexploitatie uit 2015 geactualiseerd. Op basis van het worst case scenario van de uitvoering van de geactualiseerde GREX is een risico berekend van € 820.000. Dit bedrag is substantieel lager dan het bedrag op grond van het vorige worst case scenario ad. € 4.100.000. Deze verlaging van het risico houdt direct verband met de volgende factoren:

- ◆ sterke verbetering van de marktpositie. In de tussenliggende periode is de vraag flink toegenomen, er is veel grond verkocht en bouwrijpgemaakt;
- ◆ grondprijfsafspraken zijn gemaakt voor een groot deel van het restende deel van het plan;
- ◆ voor een groot deel van het nog uit te voeren plan zijn bestemmingsplannen vastgesteld en kan de realisatie plaatsvinden. Alleen voor fase 7, de laatste fase, dienen nog de planologische kaders te worden vastgesteld.
- ◆ de contingentering door de provincie voor Neder-Betuwe lijkt geen belemmering te vormen voor een tijdige uitvoering van het resterende plan. De woningbehoefte voor Neder-Betuwe is door een extern onderzoek in voldoende mate aangetoond.

Openeindregelingen

4. 3D (Jeugd, Wmo en Participatie)

Op basis van de op 8 maart jl. vastgestelde Nota reserves en voorzieningen behoort de reserve 3D niet meer tot de weerstandcapaciteit. In de begroting 2018 en de jaarrekening 2017 was naast het algemene risico dat afgedekt werd door de reserve 3D een specifiek risico opgenomen dat verband houdt met de toen verwachte overschrijding op de uitgaven van de jeugdzorg van ca. € 500.000 die zonder maatregelen een structureel karakter zou krijgen. Inmiddels zijn maatregelen genomen om dit dreigende tekort om te zetten in een structureel overschot. Ook zijn de rijksuitkeringen meerjarig fors verhoogd. Hierdoor is een structureel overschot ontstaan. Eventuele tegenvallers kunnen opgevangen worden door de bestemmingsreserve 3 decentralisaties. Het saldo daarvan bedraagt per 1-1-2018 € 1.756.000. In verband hiermede is geen risico meer opgenomen.

Overige risico's

5. Personeel en Organisatie (bedrijfsvoering)

Het gaat hier om specifieke risico's zoals wachtgeld en pensioenen van politieke ambtsdragers, en ontslag (bv. van werk naar werktrajecten), WW en ZW uitkeringen van medewerkers. Door een toenemende complexiteit en noodzakelijke kennis en vaardigheden neemt de afhankelijkheid en daardoor de kwetsbaarheid aanzienlijk toe (onjuist menselijk handelen, brand, hardware storingen/servercrash, virussen, hackers enz.). Gaan er zaken fout in de bedrijfsvoering, dan komt het realiseren van onze doelstellingen in gevaar. Tevens kan dit tot financiële, juridische en politiek-bestuurlijke risico's leiden. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken zijn diverse beheersmaatregelen getroffen op het terrein van informatiebeveiliging, back-up, uitwijkfaciliteiten en verzekeringen. Voor deze risico's hebben wij een inschatting gemaakt van € 920.000 (10% van de totale personeels- en bestuurskosten in 2019).

6. Bodemsanering, overdracht c.q. groot onderhoud woonwagencentra

Vervallen.

7. Ontwikkeling gemeentefonds

De uitkeringen uit het Gemeentefonds kunnen sterk fluctueren is de ervaring. Om deze te kunnen opvangen is een risicobedrag van € 300.000 opgenomen (1% van de algemene uitkering + doeluitkeringen).

8. Precariobelasting op kabels en leidingen

Over alle ontvangen precario belasting die gestort is in de bestemmingsreserve die deel uitmaakt van de weerstandcapaciteit ligt er een terugbetalingsrisico. De raad heeft tijdens de behandeling van de begroting 2018 bij amendement dit risico bepaald op 90% van het totaal aan ontvangen precariobelasting. Er is sindsdien geen andere informatie ontvangen op grond waarvan dit percentage moet worden bijgesteld. Het risico bedraagt 90% van € 7.812.000 (verwachte stand reserve precariobelasting per 31-12-2019) is € 7.030.800.

9. Crisisbeheersing en rampenbestrijding

In de gemeente kunnen zich crises en rampen voordoen van allerlei aard. Denk hierbij bijvoorbeeld aan alle vormen van natuurgeweld en explosie/brand met gevaarlijke stoffen. Een extra risico voor onze gemeente vormen belangrijke transportaders zoals de Betuweroute, Rijn, Waal en een drukke snelweg de A15. Als voorbeelden van crises worden genoemd de hoge waterstanden in 1995 en de recente wateroverlast in de kern Opheusden in 2014. Als zich een crisis voordoet kan de gemeente te maken krijgen met (hoge) beheerskosten. In verband hiermede is een risicoschatting gemaakt die uitkomt op € 100.000, uitgaande van een financieel risico van € 500.000 per calamiteit met een kans van 20% (1x in de 5 jaar). Beheersmaatregelen zijn o.a.:

- actueel houden van de regionale en lokale rampen- en incidentbestrijdingsplannen;
- oefenen van rampenscenario's met de functionarissen die een rol hebben in de lokale crisesorganisatie;
- implementeren en uitvoeren van het Regionaal Crisisplan.

10. Renteontwikkeling

De rente bevindt zich op een historisch laag niveau. Deze kan alleen nog stijgen. Signalen uit de markt wijzen er op dat de kans groot is dat de komende tijd de rente weer wat gaat stijgen. In verband hiermede is het risico wat voorheen geschat was op € 50.000 verhoogd naar € 100.000. Een beheersmaatregel is o.a. het opstellen van een liquiditeitsprognose.

11. Risico's kleiner dan € 100.000

Omschrijving risico	Risicoreservering	Risicoscore
Afvaldumping	25.000	Midden
Voor eventuele extra bijdrage voor het leerlingenvoer (open einde regeling) 10% budget	60.000	Midden
Totaal	85.000	

Overzicht kengetallen

Het betreft de volgende kengetallen, voor 2019 gebaseerd op de fictieve balans met ingang van 1-1-2019. In kleur is de norm aangegeven die geadviseerd wordt door de provincie en die afgeleid is van landelijke normeringen.

Groen : Voldoende, Oranje: Matig, Rood : Onvoldoende

Begroting 2019 en meerjarenraming 2019-2022	Signaleringswaarden Provincie			Verloop kengetallen							
	minst risico	neutraal	meest risico	Rek.2016	Rek.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021	Begr.2022	
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%	38%	39%	39%	68%	60%	59%	56%	
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	36%	37%	37%	66%	59%	57%	55%	
Solvabiliteitsratio	>50%	20 -50%	<20%	39%	46%	43%	38%	38%	40%	41%	
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	3%	4%	9%	4%	3%	0%	0%	
Structurele exploitatieruimte	>0%	0	<0%	7,0%	0,3%	0,7%	1,0%	2,6%	3,3%	3,3%	
Belastingcapaciteit				113%	114%	115%	114%	114%	113%	113%	

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Het kengetal "netto schuldquote", ook wel "netto-schuld" als aandeel van onze baten, zegt het meest over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Het geeft aan of er investeringsruimte is of niet. Ook zegt de netto-schuldquote wat over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is hoe meer kapitaallasten er zijn (rente en aflossing) waardoor een begroting minder flexibel wordt. De netto-schuldquote geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge schuld kan echter ook worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan instellingen die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Bij Neder-Betuwe betreft dit een aantal leningen aan dorpsuizen. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). De stijging van 2019 ten opzichte van 2018 komt doordat de verwachting is dat er een aantal nieuwe leningen moeten worden afgesloten ter financiering van de reguliere, de doorgeschoven investeringen en de extra investeringen uit de kadernota 2019.

Norm:

De VNG en de Provincie Gelderland geven aan dat wanneer de schuld lager is dan de jaarmzet (< 100%) dit als voldoende wordt beschouwd en boven de 130% als onvoldoende. Daartussen is de netto-schuldquote matig te noemen. Neder- Betuwe heeft een netto-schuldquote van 68 voor het jaar 2019 en dat valt in de categorie "minst risico".

Solvabiliteitsratio

De "solvabiliteitsratio" geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (het financiële kengetal solvabiliteitsratio), hoe gezonder de gemeente.

Norm:

De Provincie Gelderland geeft aan dat wanneer 50% van het totaal vermogen uit eigen vermogen bestaat, dan valt de gemeente in de categorie "minst risico". Is het kengetal voor solvabiliteit kleiner dan 20%, dan is er veel vreemd vermogen aanwezig en wordt dit aangeduid als "meest risico" Neder Betuwe heeft een solvabiliteitsratio voor 2019 tot en met 2022 van 38% oplopend naar 41% deze wordt daarom als "neutraal" beoordeeld.

Grondexploitatie

Het kengetal "grondexploitatie" geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Wanneer een gemeente grond tegen de veel lagere prijs van landbouwgrond heeft aangekocht, loopt ze veel minder risico dan wanneer er dure grond is aangekocht en de vraag naar woningen is gestagneerd.

Norm:

Geen. De Provincie Gelderland geeft aan dat het bepalen van een norm voor het kengetal "grondexploitatie" lastig is. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen de vraag en aanbod van woningbouw dan wel m2-bedrijventerrein. Maatwerk is hiervoor van toepassing. Dat wil onder andere zeggen: hoeveel woningen of m2-bedrijventerrein zijn gepland, het type en op welke plek? Daarnaast is het van wezenlijk belang wat de te verwachten vraag zal zijn. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt in het genoemde kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel weer of een gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geld dient namelijk terugverdiend worden. Om deze reden is er geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie. Dit kengetal neemt de komende jaren af in verband met afwikkelingen van diverse grondposities.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Als gevolg van de bezuinigingsmaatregelen en het behoedzame begrotingsbeleid ontwikkelt het saldo van de structurele baten en lasten zich positief.

Norm:

Om voor de categorie "minst risico" in aanmerking te komen dient dit percentage hoger te zijn dan nul. De Provincie Gelderland stelt als norm dit kengetal 0,6% voor alle Gelderse gemeenten. Een gemeente zou in de begroting 0,6% aan ruimte moeten ramen om structurele tegenvallers op te kunnen vangen. Volgens de berekening groeit de structurele exploitatieruimte van 1,0% in 2019 naar 3,3% in 2022.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is deze gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). De definitie van het kengetal is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage: Neder-Betuwe komt voor 2019 uit op een belastingdruk van € 826. Tegenover het landelijk gemiddelde voor 2018 van € 721, betekent dit een norm van € 114% of anders gezegd, de belastingdruk in Neder-Betuwe is 15% hoger dan het landelijke gemiddelde. Ondanks de doorgevoerde OZB verlaging laat de prognose de komende jaren slechts een lichte daling zien naar 13% boven het landelijk gemiddelde. Dit wordt veroorzaakt door de tarief toename van de afvalstoffenheffing voor de komende jaren.

Norm:

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onvoldoende wil dus in dit verband zeggen dat Neder-Betuwe een hogere belastingdruk kent dan gemiddeld en niet of nauwelijks ruimte heeft om tegenvallers via belastingheffing op te vangen.

Beoordeling kengetallen

Onze financieringspositie, tot uitdrukking komend in de netto schuldquote, is gunstig. Dit betekent dat onze schuldenlast relatief beperkt is en dat wij goed aan onze verplichtingen van rente en aflossing kunnen voldoen. Neder-Betuwe gaat de komende jaren fors investeren hetgeen resulteert in een toename van de ratio netto schuldquote. Onze gezonde financiële positie blijkt ook uit een toename van onze solvabiliteitsratio als gevolg van groei van het eigen vermogen in verhouding tot het vreemd vermogen. Verder blijkt uit de ontwikkeling van het kengetal grondexploitatie dat door de verwachte afname van de boekwaarde van de gemeentelijke gronden de risico's voor het totaal van de begroting afnemen. Ook de structurele exploitatieruimte neemt toe. Als gevolg van het gevoerde beleid is onze begrotingspositie structureel beter op orde. In vergelijking met het landelijk gemiddelde is onze belastingcapaciteit volledig benut en biedt deze geen ruimte om tegenvallers op te vangen. Echter meerjarig neemt het geprognostiseerde begrotingssaldo, dat als buffer fungeert voor eventuele tegenvallers, toe. Ondanks de doorgevoerde OZB verlaging laat de prognose de komende jaren slechts een lichte daling zien van 15% naar 13% boven het landelijk gemiddelde. Dit wordt veroorzaakt door de tarief toename van de afvalstoffenheffing voor de komende jaren.